

P & G

El dia que el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, va deixar de ser un president admirable va ser el dia que es va convèncer que era un president únic.

I aquell mateix dia va ser el de la salvació de Felipe González, president del consell de ministres del Govern d'Espanya. Un president de govern clarament insalvable, pel fet de tenir el principal cap de les forces policíiques, el director de la Guàrdia Civil, fugitiu de la Justícia; el governador del Banc d'Espanya, amb signatura als bitllets circulants, acusat de delictes econòmics; amb mitja Europa demanant-se si aquest cap de govern no sap ni tan sols organitzar un servei tan elemental com el terrorisme d'estat, i l'altra mitja demanant-se si s'ha equivocat admirant el model espanyol de transició de dictadura a democràcia quan aquesta transició ha necessitat el terrorisme d'estat; amb un vice-president, i altra meitat de tota la vida, dimitit perquè el seu germà havia passat de venedor de bíblies a practicar l'*esquaterisme* en un dels despatxos oficials del germà situat; amb l'afer Filesa i el Conde i els habitatges d'UGT.

Què podia haver passat perquè l'Únic possible salvés l'Únic impossible? Senzillament, que l'un i l'altre havien decidit de situar les respectives Causes Primeres allà on els pertoca, que és al prestatge celestial, i un cop ignorades dedicar-se amb constància i enllà d'ensurts, tan sovintejats com es vulgui, a les respectives Causes Segones.

Ho explica bé l'historiador britànic Hugh Trevor-Roper en un pròleg del 1993 a l'enèsima edició del *Decadència i caiguda de l'Imperi Romà* d'Edward Gibbon —el lector distanciat ja disculparà la indisculpable desproporció entre aquest i aquells—: “impeditos de desafiar el fonament de la interpretació teològica, els ‘historiadors civils’, d'un bell començament, van adoptar la tàctica de distingir entre ‘causes primeres’ i ‘causes segones’. Van admetre que la Providència de Déu era la primera i principal causa dels esdeveniments històrics; i tot seguit van argüir que, per aconseguir els seus fins, Déu permetia l'actuació de causes ‘segones’ o ‘secundàries’, que eren purament seculars i que podien ser estudiades i jutjades amb propietat i sense ajut per la raó humana”.

Dit d'una altra manera: Pujol, autoconsiderat l'Únic, autoconsiderat Infal·lible, deixa de banda la seva Causa Primera, Catalunya, segur que no li ha de passar res, vist que és ell

**Ramon Barnils
analitza la
història de les
relacions entre
Jordi Pujol
i Felipe González
partint de la
història moderna
de l'estat
espanyol.**

qui la mena, i es dedica, cada vegada amb més entusiasme, a la seva Causa Segona: la governabilitat d'Espanya. Per la seva banda, González, comptats i recomptats els nombres electorals i passada llista dels immensos errors indicats abans, i que sumats als migrants nombres electorals donen final de mandat, deixa de banda la seva Causa Primera, que és l'Espanya Eterna però Moderna, Mona vestida de seda, i es dedica, cada vegada amb més seguretat, a fabricar-se, amb l'ajuda de Pujol, exacte, aquell subjecte sospitós de Banca Catalana, un final *en beauté*. El primer home d'esquerres i que més ha fet per fregar la cara d'Espanya que no pas cap home de dretes o d'esquerres no permetrà que li cloquin el darrer acte a xiulets, rebombori, cops de tomàquets i ous podrits; ni que amb la se-

va sortida, arrossegant la cua, arrossegui l'Espanya fregada i deixi el camí lliure a l'Espanya sense fregar d'Aznar i d'uns altres eterns i no pas moderns.

La baixada de pantalons de González és molt més dramàtica que no pas la de Pujol. Al cap i a la fi, aquest sempre ha mantingut que perquè Catalunya, Causa seva Primera, vagi bé, ha d'anar bé Espanya, Causa seva Segona si cal; i ara ha decidit que cal.

González, en canvi... Un dels costums estratègics que més bon resultat ha donat a Espanya ha estat d'encarregar a un andalús que li tregui les castanyes del foc quan les castanyes cremen massa per a gent amb òrgans tan exclusius com són els castellans. Cánovas del Castillo va recosir Espanya després d'Isabel II, la Gloriosa, el regnat d'Amadeu de Savoia i la primera república. La situació de l'estat no devia ser pas millor que ara, quan a Cánovas, en iniciar el sargit amb la confecció d'una Constitució, no li va tocar més remei que apuntar com a definició constitucional d'espanyol aquell escair "és espanyol qui no pot

ser res més". Aquesta solució andalusa va durar mig segle (per això Fraga Iribarne, expert en oposicions dins el Sistema, propugna va solucions canovistes a l'hora de confeccionar el pedaç de Constitució actual), amb castellans d'una peça manegant-la: Sagasta, Romanones; de catalans, ni una estona, just una estoneta, Cambó.

Primo de Rivera, un altre andalús per a temps difícils, es va encarregar, al seu torn, de recosir Espanya una vegada més, i una vegada més en temps difícils: inici del segle XX amb la Primera Guerra Mundial mentre Espanya no podia haver-se-les ni amb els moros del Rif; industrialització de l'estat fora de la nació espanyola, i per tant dirigida i aprofitada per l'adversari pitjor, catalans i bascos; de catalans, només per al viatge Barcelona-Madrid.

I andalús va ser el primer president de la segona república, Alcalá Zamora, mentre que era castellà el segon, Azana. De catalans, massa: Macià. Per això va durar només cinc anys.

I és que Espanya no solament utilitza els andalusos pobres de carn de canó o de bocs emissaris, ja sigui vestits de policia o de guàrdia civil, ja sigui emesos a l'emigració per a l'espanyolització per la base, incerta encara afortunadament per a ells i nosaltres, de les nacions sotmeses a Espanya. També els andalusos que volen ser rics són utilitzats per Espanya per a les operacions més fines i de cúpula.

Mai com ara la lenta davallada d'Espanya no els ho havia fet tan difícil, als andalusos per a temps difícils; ni tan fàcil als catalans embolicats en aquesta mena d'afers. Pujol ho té més fàcil que no ho ha tingut mai cap català. I no solament perquè amb rivals com Reventós, Benet, el Guti o Vidal Quadras a qualsevol li podria passar de considerar-se Únic, Imprescindible, Infal·lible. Sinó perquè amb antecedents com l'ajut del general Prim, assassinat; Cambó, sense temps ni salut; o els ministres catalans de la segona república, de cinc anys de durada, mentre, d'aquest ajut a Madrid, Pujol en torni viu i amb salut a casa, i no pas a l'exili, serà un èxit mai no aconseguit: Inèdit, Únic, Irrepetit.

Queda la qüestió de les relacions íntimes d'ambdós personatges, P i G. D'aquestes coses, se'n solen ocupar les revistes d'humor, arreu del món. Aquí ho haurem de fer nosaltres; sigui, doncs, però que sigui al final. Ara. Com s'entenen Felipe González, a qui el seu pare va construir un tros d'habitació perquè hi pogués estudiar (un colomar) a l'esquifit terrat de la seva modesta casa del modest barri sevillà de l'empobrida Andalusia; i Jordi Pujol, a qui el seu pare, Florenci, de família aproximadament benestant, però arruïnada,

després de rumiar-se si emigrava o no, i mentre el seu fill Jordi havia de dormir a la mateixa habitació de l'oncle Narcís, aconseguí, previs ingressos com a jugador professional de borsa, d'enviar el menut al prestigiós Col·legi Alemany de Barcelona, donar-li carrera, estalviar-li de pensar, fer-lo llegir i anar d'excursió i aprendre més idiomes que cap altre alt polític europeu del moment?

De bell principi es menyspreaven: l'un menyspreava l'estereotip de l'altre. L'un menyspreava el botiguer català; l'altre, l'andalús espavilat. Després, quan el company (*compañero*) Reventós no va guanyar les eleccions a Catalunya, González no hi va veure res de radicalment diferent, tot just si va passar de menysprear un botiguer català a odiar un banquer català. Tampoc no va canviar res quan González va guanyar a Espanya: efectivament, l'andalús era espavilat; així que ara, un espavilat amb poder, un hom no el menysprea, se'n malfia.

Pensa mal i no erraràs: confegida l'Operació Banca Catalana, perquè ja estava bé de banquers governant Catalunya, país de les més modernes ciutats governades pel Psoe ni que fos una mica Psc, Pujol va parlar d'ètica i de moral pròpies i d'indignitats alienes; i González li va dir que ell no en sabia res de res. Burón Barba es deia el fiscal de l'afer Banca Catalana i de l'estat, com Barrionuevo es diu el ministre de l'afer Gal i de l'Interior.

No en sabia res, però van haver de passar dos anys i mig i van créixer un milió de res-

"Pujol dóna la mà a González. El que passa és que la hi dóna de tal manera, la relliscosa punteta dels dits, que l'espavilat andalús encara ara, quan està segur que si Pujol l'ajuda és perquè convé a Pujol, no sap per què li convé: si per la Causa Segona, Espanya, senilment penjada; o si simplement l'ajuda per venjança, menyspreu i a tornajournals de l'afer Banca Catalana."

sentiments perquè González demostrés que ja no volia saber res de si Pujol continuava governant Catalunya o no.

Encara no vuit anys després, l'espavilat andalús vol morir amb fama d'espavilat i prou, i necessita l'ajut de qui no fa ni vuit anys el seu equip, ell no en sabia res, volia a la pressó. "Xoriço", havia arribat a mitinguejar el Guerra. I Pujol li dóna la mà.

El que passa és que la hi dóna de tal manera, la relliscosa punteta dels dits, que l'espavilat andalús encara ara, quan està segur que si Pujol l'ajuda és perquè convé a Pujol, no sap per què li convé: si per la Causa Segona, Espanya, senilment penjada; o si simplement l'ajuda per venjança, menyspreu i a tornajournals de l'afer Banca Catalana.

A González, un altre andalús per a temps difícils, els del Canvi, li hauria de ser igual. Passats aquests quinze anys de govern amb majoria absoluta a Madrid, Espanya tornarà a trobar-se en temps difícils: haver de governar amb democràcia –són a Europa– i sense majoria absoluta. D'aquí a quatre dies farà falta un altre andalús. I Pujol encara hi serà, com a únic Únic, com a sol Infal·lible. Sigui què sigui que n'hagi tret la Causa Primera, Catalunya, Pujol encara hi serà. I és que ha de resultar molt difícil, a un Impossible, de no acabar considerant-se Causa Primera quan tot, és a dir Espanya, depèn de tu, l'Únic.

L'hi ajudarà molt això que diuen: que les nacions i Europa puguen i que, per tant, els estats baixen.

Ramon Barnils